

RENAȘTEREA ROMÂNĂ

ZIAR NAȚIONAL-POPORAN-INDEPENDENT

Redacțiunea: V. Hotăran, I. Martin
ABONAMENTE: Dincoace de Carpați și Bucovina: 80 cor. anual, 42 cor. pe 6 luni, 22 cor. pe 3 luni — Cu numărul 40 fleri — Dincolo de Carpați: 75 lei anual, 40 lei pe 6 luni, 22 lei pe 3 luni. — Cu numărul 25 bani

Apare în fiecare seară cu ultimile știri din lumea întregă

Directorii: V. Hotăran, A. P. Bănuț — Administrator: I. Martin

Drumul popoarelor mici

Nu ne poate învinovăți nimeni că n'am credit destulă răbdare mai înainte de a lua în mână, să ne facem sin-tă Dreptatea care întârzie să sosească. Așteptat, cu încredere hotărârea Marii Puteri, am văzut sosind și plecând același comision trimis pentru „a studia situația din Transilvania”, ne-am mirat ce drept cum unele din ele nu treceau, unele mai departe de Budapesta, și ne în-amurase puțin propaganda de calomnii și zvonuri pornită de dușmanii nostri din mijlocul neutrului Elvețiu, — dar am așteptat încă de încredințându în propriile noastre surse de neînvin, cași în biruința dreptur noastre nezdruccinate.

Am privit, luni de-arândul, răstignirea răzătoare la cer a unora dintre cei mai buni și mai vrednici fii ai României Mari, suferit de suferințele lor fără număr, stat martori la atâtea omoruri și jafuri, și am așteptat ziua mântuirii.

Aceea zi a sosit, *prim noi înșine*. Drumul nostru fălăie astăzi, — nu ca pe o călăuză străină cucerită, ci ca un simbol al mai juste stăpâniri asupra unui păcat în care veacuri de-arândul, ne-am scuturat morții și martirii noștri, — și la Marea-Mare, în care „comuniștii” se în-lăseră mai deunăzi în episcopie româ-nesă, și în Sătmarul cutrecer de ban-tele securității, și în Bihorul incendiat și în tărăzrește...

Caribicia obranică a Maghiarilor, care voia să cedeze „notelor diplomatice”, în-lăfrăntă de tăisul, cam ascuțit, al lui Iosef românesci. Am înțeles astfel, în răz, cu toții, că sunt asemenea clipe în reacțiunea naționalei care „nu mai poate să rabde” o stare nedreaptă și ofen-țurătoare, face mai mult decât târguilele di-plomatice cu un vrășmas perfid, încapă-rea și ticălos.

Sa stăruit poate prea mult asupra acestui „îndrăzneală” pe care l-am avut. Adevărul este că eram datori să-l lăscem, nu numai față de noi înșine, dar și față de marile idei de auto-determinare și de dreptate de-atâtea ori, ca un Crez is-ștat din atât belșug de sânge jertfit de-a lungul hotarelor Europei vechi.

De va ridica poate, discret, la Paris, un deget care să ne dojenească. Dar cea-

ce *trebuia* să se întâmple, s'a întâmplat, și a trecut desigur vremea când popoarele mici aveau mișunele de a fi „cuminiți” și „ascultătoare”.

Un înalt învățământ politic se desprinde deci din pasul hotărât pe care România l-a făcut cu atâtea gravitate, cumpănind atât de îndelung urmările, — căci o nouă orien-tare, un nou drum se deschide desvôltărei sale pentru viitor.

Ne obișnuisem, veacuri de-arândul, să apelăm ba la „protecția”, ba la „sprijinul” uneia sau alteia dintre Mariile Puteri. Lipsește câteodată de amândouă, puneașe e dreptul, și numai piepturile noastre puține zăgăz năvălirilor de Turci sau de Tătari, — Apusul ne trimitea atunci frumoase în-curajări de rezistență — dar după ce vi-ful trecea, forțele noastre istovite se în-dreptau din nou, să se întemeze, către puternicii noștri vecini.

Politica aceasta de sateliți, popoarele mici au dus-o neconțentit. Noi am făcut primul pas spre politica cea nouă de *puteri proprii* în 1914, când am rupt legătura nefirească, înjositoare, care voia să ținu-tuască soarta de aceea a propriilor noștri dușmani.

După un an și jumătate de război, după trădarea Rusiei, am rămas singuri. Aliații noștri erau departe, cum sunt și astăzi. Am suferit mult, am luptat cu greu-tăți și lipsuri nenumărate, am avut de în-durat mizerii, boale, umiliri, — dar am învâțat să nu ne bizuim decât pe noi înșine. Și, evenimentele de azi o lămuresc, nu ne-am bizuit pe puțin.

Drumul popoarelor mici e astăzi în stăruit croit. Bizuindu-se fiecare pe pro-priile sale puteri, părăsind alianțele silnice, impuse și nesincere, căutând legături fi-rești în vecinătatea națiunilor cu aceleași interese de apărare, câștigând *pristenii*, nu *proteccorare* pentru vremuri de primejdie, micile popoare din răsăritul Europei vor părăsi vechiul făgaș, și — egale în fața So-cietății națiunilor, — independente și poli-ticește și economicște, vor fi străjerii cei mai de nădejde a unei civilizații care nu va fi *împrumutată*.

România va fi mândră de a fi pășit cea dintâi pe acest drum al vremurilor ce vor să vină. Δ

Făcându-se emisiune de bilete de stat, am putea realiza și idela împrumutului forțat, fără a igni posesorii unui fel de bancnote, față de posesorii celorlalte feluri de bancnote.

Statificarea băncii de emisiune odată și odată tot se va face. De ce să nu se facă acum, cu o cale?

Nu trebuie studiu din cărți... pentru a în-țelege importanța problemei. Trebuie numai: ju-decată bună, voință și grabă. Mai ales grabă. București, Aprilie 1919.

Dr. Sever Dan,
consilierul Transilvaniei
în min. de finanțe.

Trupele noastre continuă înaintarea

— Comunicatul oficial din 22 Aprilie —

Frontul de Est: Situația neschimbată. Frontul de Vest: Trupele noastre conti-nuă înaintarea. S'au mai capturat prizonieri, materiale, mitraliere, arme, mari cantități de munițiuni și materiale de cale ferată.

Morji: Sublt. Naiman și Mitiladis din Reg. 9 roșiori și 28 soldați.

Răniți: Maior Margaritopol și sublt. Du-mitrescu din Reg. 9 roșiori, sublt. Cornea Radu din Reg. 4 roșiori și 61 soldați.

Marele Cartier General.

Poșta

— Când va fi ordine? —

Întreagă viața noastră economică, suferă atât din cauza circulației neregulate cât și din faptul că poșta nu primește și nu expediază mandate poștale.

Negreșit că zările sunt cele care se resimt mai mult în urma acestei stări de lucruri. Cores-pondența cu țările public este îngreunată, dacă nu chiar împiedecată, abonașmentele nu se pot achita, așa că zările, cele care nu au fonduri speciale sau ajutoare extraordinare, luptă cu cele mai mari greutăți ca să poată apărea.

Și dacă piedecile materiale le-am înlăturat aducând jertfe în speranța unui viitor mai bun, atunci scrisul nostru destinat pentru țările cele mai largi ale poporului, nu-și poate îndeplini chemarea din simplul motiv că nu în toteauna, — ba uneori nici când ziarul nu ajunge la destinație...

Marele public ne trimite zilnic plângeri și reclamații, și credem că nu e nevoie să convingem pe cei mulți despre acele ce le știe ori cine...

Ne simțim însă îndemnați chiar în interesul marelui public, ca se ne adresăm încă odată către acci cari ar fi chemați să îndrepte acest neajuns.

Vom publica mai întâi câteva din multele plânsori cari ne soșesc la administrație:

„Intervenții vă rog la factorii competenți ca să primim mai regulat „R. R.” pentru că unele numere nu le primim de loc, iar altele d'abia după 4-8 zile. Turda la 6 Apr. 1919. I. Murășanu protopop ort. român.”

„Telegamă: „Tărziu, neregulat am primit cele 3200 exemplare așa că nu le-am putut valoriza...” Petringenar, Brașov.”

„Am primit abia ieri Marți numărul de Săm-bătă, iar azi nu am sosit de fel, este exclus să lucrăm așa mai departe... Thierfeld, depozitar Făgăraș.”

„Telegamă: „Expediați numai 50 foi zilnic primim foarte neregulat. Moreni.”

„Telegamă: „Ziarele nu le-am primit. Fol-tean. Alba-Iulia.”

„Numărul 50 l-am primit Duminecă, de a-tunci nu am mai primit nimic. Ing. Șerb, șef ing. edii Târgu-Mureșului. 3. Aprilie 1919.”

„Vă fac cunoscut că din 17-30 Martie nu am primit nici un număr... Ioan Radu Bertan, Târnava Mare.”

„Înzădar v'am scris de atâtea ori, nu primesc ziarul regulat, nu aji luat nici o măsură. Când primesc pachetele pline de noroi, când 78 foi, 100 și 60 foi — și la săptămână odată. Nicu Vasilescu, Brăila.”

Depeși și scrisori de aceste primim zilnic cu dulumul și am putea aranja o expoziție în-treagă cu ele.

Ne adresăm conștientul nostru ca începând o acțiune comună și stăruitoare să înlăturăm aceste piedeci pe cari nu le mai putem suporta, fără să fim loviți direct în existența noastră.

Di I. Maniu, președintele Consiliului a promis reprezentanților presei din Sibiu încă în Ianuarie, că mizeriile poștei se vor putea înlătura în câteva zile. De atunci am trecut trei luni întregi și în loc să simțim o îmbunătățire a poștei înțelegem tot mai multe neajunsuri. Ar trebui să fim răuvoitori și ne înțelegători ca să nu ne dăm seamă de unele greutăți neprevăzute, ivite de a-tunci; cu toate acestea suntem conștienți, că în 4 luni de zile s'ar fi putut organiza poșta chiar în-țr'o țară înamică.

Dacă trenurile nu circulă cu precizie din alte vremuri, ele totuși circulă zilnic.

Vremuri, ele totuși circulă zilnic, și mai mult control? „R.-R.”

O anchetă prin Munții-Apuseni

Nelegalități și abuzuri — Plângeri împotriva autorităților — Aprovizionarea Moșilor — Alte lucruri de îndreptat

Înbogățirea repede și fără muncă e o boală rea și lipicioasă, care îndeosebi în dansul fioros al războiului mondial a jucat un rol însemnat. Conducătorii iscusii de azi cunosc foarte bine primejdia și înzădar vor încerca să se bucure de pacea adevărată prin născocirea diferitelor planuri și condiții, dacă între acelea nu vor fi și planurile frumoase de a distruge total acest inimic intern și îndrăzneț.

Cași pretutindeni așa și la noi s'a făcut o greșală, că nu l'a pus cel puțin piedeci, se zicem o „linie de demarcațiune” în cale. Azi România întregită de a lungul și latul se infectează de pofta nesătioasă de câștig și microbii în-grozitori se respândesc și în leagănul celor mai sănătoase ținuturi: în țara Moșilor. Comuna Căm-peni, — locul istoric de unde descăleacă viteazul Rege al Munților, Avram Iancu a pornit la drum cu cel mai vânos element român ca să pedepsească lăcomia asupritorilor de ieri, — va trebui să devină azi din nou un cartier general al luptei pentru stăpîrea nedreptăților și abu-zurilor. Pofta de câștig e azi pretutindenea atât de răspândită încât e destul să faci numai o mică anchetă și te pomenești cu un capital întreg. Despre abuzurile ivite la Câmpeni în Certege și împrejurimi am referat lucrurile competente.

Iată câteva plângeri împotriva dlui prim-pre-tore dr. Remus Furdul. a) Streinii: Banca „Topân-falvi tsakrăkpénziár” la provocarea dlui sub-prefect din Turda ca să predee depunerea de 18544 cor. 40 fil și ajutorul de stat al drumului vicinal 7947 cor. 51 fil. — răspunde, că pentru plata sumei acesteia nu este altă piedecă decât a să se constrânge dl primpretore din Câmpeni să plătească suma bucatelor, făinei și a vinului ce l'a vândut în calitate de încredințat al Statului național român și să își facă socotelile cu banca.

b) Al noștri: Pretoria a făcut o depunere la banca „Doina” de circa 400.000 cor. din care suma jumătate s'a dat la Sălcia, la Trăscău, iar din cealaltă jumătate trebuiau plătiți ostașii demobilizați. Câș soldați au primit suma de de-mobilizare? În comuna Certege nici unul!

Vorba dlui primpretore: „pentru comuna Certege n'am bani să dau, pentru celelalte comune de aceea am dat, că pentru ei am pus mâna pe bani în Turda.”

Legitimația în Câmpeni te costă 5 cor. Pen-tru procese dl primpretore ia 20 Cor. Așa au plătit Gheorghe Vesa a Juonei și Petru Vesa din Vidra de jos. *DL primpretore are bucate de vândut 20 litre cu 51 coroașe. Bucate aduse cu carule preturi. DL primpretore duce slănină și bucate revirite lucrășorii săi proprii cu cari își lucrează la o întreprindere lângă Cluj.* (Jozsika-falva).

Dela paznicul de pădure Petru Toc și soșii a cerut pentru legitimația de arme 10 cor. Paz-nicul însă nu iau dat, spunându-i, că legitimația

lor se dă gratuit. În Vidra de sus, Albac și Bistra a lăsat să se despartă notariatele.

Deocădată numai atâtea pentrucă dl prim-pretore dr. Furdul dela 6 Martie până în 6 April n'a fost în cancelaria primpretoriale.

Alimentarea în munții Apuseni a fost tot-deauna o chestie grea de rezolvit. În com-pătimeam întotdeauna pe sărmanul moț, care numai cu bucate cărate pe spate își putea hrăni copilașii săi. Azi, — așa zice și dl dr. Căndin David, subcomisarul județului — numai comșciul liber l'ar putea ajuta. Ni s'a promis 20 vagoane de bucate și de patru luni abia am primit 10. — E interesant: bucatele sunt puține, dar abuzurile destule! În Câmpeni dl Teodor Orlea subcomisarul de alimentație a statorit prețul pâneli de 3-4 kg. la 14 cor. Zahărul s'a vândut în două zile cu 7 cor 20 fil, făcând însăș poporul întreg să a-re dus prețul la 5 cor. 40 fil. E generală plânsor-e în contra dlui Orlea acuzându-l că e aspru cu poporul. Distribuția alimentelor nu o face prin forțele competente, sau prin antisia comunală ci prin particulari. Așa în Certege zăhărul comunei 107 kg. l-a dat în grija lui Constantin Corcheș.

Nemulțumirea care s'a ivit în comuna Certege își are originea în abuzurile antisia comunale, pe cari poporul, adunat în 13 Aprilie 1919 nu l'a detat în forma următoare:

Plânsorile sunt aduse îndeosebi la adresa dlui preot, fost primar comunal, Constantin Co-tișel. Așa Stintion Giurgiu, depune mărturie, că a văzut la dl Cotișel, primar 30 saci de făină de grâu dată pentru popor, din care dl primar îm-părțea oamenilor dsale care îi lucrau, iar cu făina de cucuruz își hrănea vitele. Sătenii se plâng de dl primar a făcut iobagi din ei. Nicolae Bugza-riu a dat dlui primar Cotișel un car de pale pen-tru ca să nu fie recivrat și totuși i s'a recivrat 10 măși pe cari dl primpretor dr. Furdul le-a dat oamenilor cari îi lucrează dsale. O mulțime de bă-rbați și femei s'a plâns, că nu li s'a dat ajutorul familiar.

Sofia Haiduc se plânge că dl Cotișel a dus dela ea două care de lemne lucrate pentru acoperiș la casa și nu i-a dat nici o plată pentru ele. Ce-rând cu o ocaziune fâință pentru cei 5 copilași dl Cotișel l'a zis „Lasă-l copilul să zbere, că va zbiera azi, măne apoi poimăne nu va mai zbiera!”

E mare fierberea pentru postul de primar comunal și pentru prezidiul foștilor urbariașii. Fild adunat la casa comunală aproape întreg satul le-am pus întrebările aceste: — Pe cine îl dorii de primar comunal? Toți au răspuns una-nim: pe Gheorghe Giurgiu.

E interesul obșteșe ca să vină toate la lu-mină și România întregită să-și cunoască bine toți fii ei.

V. Suto

O țară, un ban

— O problemă grabnică —

A guvernă înseamnă a ști de ce să te apuci. Sunt oameni, cărora toate le ies pe dos, și țări alții, cari, având a isprăvi ceva, își dau vremea cu mărunișuri iar lucrul de că-lăuză îl lasă baltă. Sunt, în sfârșit, câțiva — și alții — cari înțeleg dela primul moment problema, își fac fără zăbavă planul de rezol-vinge și îl execută numai decăt.

De ceie încercă înadins, să nu se facă decât acum...

Te jale, când vezi nenoroc, și-e năcâc când ai nepricepere, te cuprinde furia, când vezi că probleme elementare se amână, neresolvate, de o zi pe altă, sub cuvânt că trebuie studiu întindat... statistică... anchete... consultări... toate de toate.

Te drag când găsești omul, care — după răzătoare dar scurtă chibzuială, negreșit — a-tă hotărât în o diricție, și se duce moriș în viața apucată, fără de a căuta la dreapta și la stânga, cu o ochi în față, nerăbdător și dărz, adevărată înălțare sufletească ce cuprinde în el un om, ca în fața unui altar.

În vremuri nesigure mai ales, omul hotărât și hotărât e, pentru popoare, un adevărat dar de Dumnezeu, indiferent dacă acest om mai înțeleg în uale, sau poticnește în altele — și gândul lui să fie drept și inima lui să fie mlăd.

Adeșea, împrejurările sunt fatale și nu e nimic vina omului, că nu s'a făcut la timp ceea ce trebuia să se facă. Dacă nu era pe capul omu bațocura cu linia demarcațiunată, scăpam multe neajunsuri, ce ne bătute azi.

Problema valutei inspecial am fi isbitut să rezolvim mai spre mulțumirea tuturor, adică să rezolvim peste tot, căci ceia ce am făcut până acum, nu e altceva decăt un „laisser-tout-aller”.

De mult trebuia să luăm măsuri radicale, să punem capet nesiguranței pe piața de bani. Apucare hotărâtă pe o cale anumită, aci se vor mai stăruitor. Până la ocuparea întregului

teritor românesc însă nu se prea puteau lua măsuri efective: ele se puteau doar pregăti...

Mult discutata stampilare a coronele austro-ungare (rublelor sau a leilor germani) e o măsură iluzorie. E și înălțată! Acum, după cincă luni, ar fi o simplă încurcătură. De altă parte ne lipsesc oficiile publice, pentru o stampilare serioasă, care ar trebui să fie împreună cu inventariare!!!

Unicul mijloc de apărare în contra învaziei, va să zică falsificării coronei, totodată și unicul mijloc pentru consolidarea vieții economice, este unificarea sistemului monetar.

Nu e aci locul să stăruim asupra complexului valutei. În o revistă de specialitate am dat mai de mult schița, cum s'ar putea restabili starea normală pe piața de bani. Cu acest prilej să-vrea numai să deștept interesul tuturor pentru probleme reale, să arăt apoi posibilitățile unifi-cării monetei și avantajele unificării. — cu, sau fără, devalvare.

Posibilitățile:
1. Înțelegere cu Banca națională, ca ea să facă emisiunea necesară pentru înlocuirea coronele cu lei, eventual, în parte, cu bonuri de cassa.

2. Emiterea de către stat a biletelor necesare, pentru înlocuirea tuturor biletelor în circulație, punând astfel la ordinea zilei statificarea băncii de emisiune.

Ar fi de preferit a doua metodă, din o mul-țime de puncte de vedere. Mai întâi pentrucă dacă ar face Banca Națională emisiunea, ea ar avea acoperire numai garanția statului român (plus obligamentul Germaniei și Aliaților ei, de-a răscumpăra biletele puse de ei în circulație) prin urmare de ce statul să mai fie tributur Băncii Naționale, când, cu aceeași acoperire, poate emite și el, statul, bilete? De ce să garanteze, cu cheltuiulă, emisiunea Băncii Naționale, când poate să se garanteze, gratuit, pe sine însuși?

Al doilea motiv e, că emitând bilete de stat, am pune în circulație bilete noi (ca materie și formă) ceace ar avea de urmare, că toate biletele Băncii Naționale tezauriate în Austria, Un-garia, Rusia, ar fi silite să vină în țeară pentru schimb, și astfel am avea puțința să le reținem aci.

Biblioteca universitară din Cluj

Dupăcum, până în prezent, în vechiul Regat, cele trei mari biblioteci, a Academiei române, a Fundațiunii universitare Carol I și Biblioteca centrală din Iași, au adus un nemăsurat serviciu — atât culturii românești în general, cât și stu-dențimii universitare în special — tot așa Biblio-tecrașta universitară din Cluj e menită să deserv-ească necesitățile intelectuale ale Transilvaniei.

Pentru ca această bibliotecă să fie cu ade-vărat la înălțimea timpurilor și nevoilor culturii generale de azi și mai cu seamă potrivită cerin-țelor universitare, socotese necesar a atrage atențiunea celor în drept asupra următoarelor:

Chiar dela luarea în stăpânire a susmențio-natei biblioteci trebuie să fim călăuzii de prin-cipiu aplicat întregii prefaceri de azi: naționali-zarea. Cum această bibliotecă dela înființarea ei a fost făcută cu scopul bine determinat al răs-pândirii culturii maghiare și al întăririi acestei culturi, de azi înainte va trebui ca mersul desvol-tării ei să fie îndreptat spre latinizare. E foarte anevoios a ști, deocădată, inventarul acestei biblioteci. Numai după cunoașterea situațiunii exacte a cărților și specialităților care o compun, s'ar putea vorbi despre ce anume se poate con-sidera ca o urgență necesitate.

În linii generale, cunoscând că acest Cluj a fost citadela maghiarismului în Transilvania, desigur că și bibliotecă a fost organizată în acest sens. — Lăsată acum stavila între noi și maghiari, fatal se va lăsa o stavilă și între vechiul și noul sistem de organizare și între-ținere al bibliotecii.

În primul rând, ca această instituție să nu fie supusă fluctuațiilor politice, va trebui declarată autonomă, sub supravegherea onorifică a rectorului Universității din Cluj. Budgetul ei aparte va fi pus sub controlul direcțiunii com-pabilității rezortului de instrucțiune din Sibiu, iar dela unificarea administrativă sub controlul mi-nisterului de Instrucțiune. Directorul bibliotecii trebuie să fie numit pe viață prin decret regal, ca astfel să se dedice cu totul serviciului său și să fie înlăturată luptele pentru locul de director. Înzestrarea bibliotecii cu opere românești se va face pe viitor în baza legii împrumutelor legale din 1904, ce se va aplica și pentru bibliotecă din Cluj; iar pentru cele vechi, Academia Română va putea să completeze lipsurile din dubletele ce le posedă.

Până la înfăptuirea, înființarea și complec-tarea secțiunilor de opere franceze, italiene și en-

gleze, cumpărarea de cărți ungurești și germane să fie oprită.

Pentru buna funcționare și organizare să se ia ca model cea mai modernă și mai bine alin-tată bibliotecă, a „Fundațiunii Universitare Carol I.”

Asemenia secțiunea revistelor va trebui su-pusă aceleiași necesare metamorfoze, catalogarea ei, cât și a cărților, rămânând să se facă după modelul Bibliotecii Fundațiunii Universitare Car-ol I, din București.

Va trebui înființată apoi secțiunea manus-criselor românești, o secțiune de planșe și me-dalii, precum și alte secțiuni, după cum cerin-țele vor impune.

Ion Al-George

Insemnări zilnice

În așteptarea comunicatului

De când a apărut primul comunicat oficial al Marelii cartier general anunțând în-trarea în acțiune a armatelor noastre dorice de a-și face socotelile cu inamicul obranic și bar-bar, întreaga suflare românească așteaptă comu-nicatele cu o nerăbdare de nedesens.

În Sibiu lumea mișună pe străzi, se îngră-mădește la vitrina biroului de informații din Pieșa mare, ca și la vitrina „Renașterii Române”, aș-teptând să se ațezeze știrile de pe front, cari voi-bese despre eliberarea satelor și orașelor în cari frații noștri au suferit luni de-arândul urgia să-botică a răsunării unui popor care se prăbu-șește azi în prăpastie.

Aradul, Belșul, Șiria, Oradea mare, Sătma-ruț... Spre voi sunt îndreptate toate privirile no-astre și lacrimile de bucurie ne-au podidit ochii zuzind vesteră mântuirii noastre.

Închidem ochii înălțămăști, și vedem aveva, hora largă înclăsată de-a lungul adevăratelor no-astre hotare, cari vor ajunge mâne, toate, sub co-tul soldaților dărzi și neînfricșași ai României țari și glorioase.

Să ne strângem rândurile

Ziarul „Patria” înregistrând înaintarea gio-rioașă a trupelor române scrie următoarele: „Fără îndoială, că acum trăim cele mai glo-rioașe zile ale Istoriei noastre. Și în aceste zile de mare și curată bucurie, se cuvîne să uităm de jale, să suprimăm orice izbucnire de josenice pa-tim, de invidie și de ură, și să ne unim cu toții, cei vii și cei morți, într'o horă mare de veselie, slăvind pe Domnul pentru bunătatea lui nemă-răgîntă. Să tragem clopotele, să înarborăm cășile

Ultima oră

Aliații și problemele Ru...

— O cuvântare a lui Lloyd George

Paris, 22. — Lloyd George a făcut Casa comunelor o vorbire despre rezultatele tinute până acum la congresul de pace, a marile greutăți cari au împiedecat lucrările cari azi sunt înălțurate. Vorbind apoi de Rusia Lloyd George a delarat că Anglia și să nu pot recunoaște ca guvern consiliu bolșevici, și atâta vreme până când în Rusia un asemenea guvern la putere, nici Aliații să nu vor trata cu bolșevicii. Știrile șesc din Rusia sunt din zi în zi mai îngrijorătoare și populația e expusă unei dominațiuni de nenchiupit. Faptul acesta și boala vistă ce se lățește tot mai mult asupra întregi trebuesc neapărat înălțurate, fie oricare și oricât de mare. Lloyd George a apoi des de conferința de pace și a declarat toate divergențele și neînțelegerile ce au între Anglia și Franța sunt cu desăvârșire rate. La sfârșitul vorbirii premierul Angliei a că aliații vreau o pace justă dar o pace care poate cu toată încrederea privi în viitor, războiului și crimelor neiertabile nu vor scăpa de pedeapsa ce îi așteaptă, deaceia nici excaizerul Wilhelm. Lloyd George a în cu cuvintele următoare: „Vă pot asigura Aliații au luat toate măsurile pentru ca în Germania să nu se mai poată înarma”.

Armata maghiară de primată

Viena, 22. — În urma nesfârșitei ivăzuinei a refugiaților din provincie, situația la Budapesta a devenit nenchiupit de grea. Refugiații nu pot fi nicăiri adăpostiți, femeile și copiii dorm pe străde, casarele și casele din Budapesta sunt tixite cu refugiați. Lipsa articolelor alimentare e generală, și mizeria crește din zi în zi. Ofițeri și soldați sosiți dela front declară, că situația trupelor maghiare dela front e nenchiupit de tristă și că soldații și ofițerii sunt deprimați de marile victorii și progrese ce fac trupele române.

Noul titlu al lui Kun Béla

Viena, 22. — Din Budapesta se anunță că Kun Béla fost comisar popular pentru afacerile străine a fost numit președintele oficiului administrativ-politic al Ungariei.

Turburările din Egipt

Paris, 22. — Ziarul „Le Petit Republicque”, anunță din Londra că eri seara au fost aduși la Londra peste 222 de musulmani notabili cari au fost declarați arestați în Egipt pentru provocare de revolte și turburări în Egipt. Toți acești notabili vor fi judecați de curtea marțială engleză din Edinburg.

Înțelegere franco-spaniolă asupra Marocului

Paris, 22. — Primul ministru al Spaniei contele Romanones a fost primit eri de dl Pichon, ministrul de externe al Franței cu care a tratat chestiunile și interesele Spaniei în Maroc. S'a ajuns în principiu la înțelegerea că Spania se fie despăgubită în altă parte pentru teritoriile sale ce ar avea a le ceda Franței.

Soarta insulei Helgoland

Paris, 22. — Consiliul de patru și-a terminat lucrările relative la soarta insulei Helgoland, și a înscris prin controlul distrugerii tuturor forțelor depe Helgoland pe amiralul englez Weymiss. Amiralul Weymiss a compus o comisiune tehnică-militară de 24 membri cari au fost însărcinați cu realizarea și demolarea fortărețelor. În fruntea acestei comisiuni stă colonelul francez Gustave Flers, șeful secției tehnice a Marelui stat major.

Delegații germani sosesc la Paris

Paris, 22. — Senatorul francez Cambon a fost trimis în urma unui acord între reprezentanții marilor Puteri, în numele congresului de pace la Versailles pentru a primi pe delegații germani, cari sosesc mâine acolo. Delegații germani vor fi plasați în hotelurile rezervate pentru ei și vor pleca la Paris în grupuri conform hotărârii consiliului de patru, după ce li se va fi citit preliminarile. În ziua aceasta istorică vor fi de față la citirea preliminarilor toți generalii italieni, francezi, englezi și americani cari au comandat trupe contra armatei germane în războiului.

Neînțelegerile dintre Poloni și Cehoslovaci

Praga, 20. — Comisiunea polonă însărcinată cu tratativele fixării graniței în regiunea Teschen, a plecat din Praga la Varșovia pentru a lua noi instrucții dela guvernul polon, cu privire la minele din nordul lui Teschen, pe care guvernul cehoslovac a dispus a-l ceda Poloniei în schimb de compensație teritorială în Silezia în regiunea lui Katowitz.

Lloyd George la Paris

Paris. — Primul ministru al Angliei Lloyd George a sosit eri însoțit de Lordii Curzon și Milner din Londra la Paris.

O deputație revoluționară arestată de „garda albă” maghiară

Viena, 22. — O deputație compusă din 12 membri care a fost trimisă de guvernul revoluționar din Budapesta în comitatele Fehér și Sopron pentru a constata adevărul și motivul fărânilor revolțului în aceste comitate a fost arestată la Szekesfehervar, de garda albă.

noastre, să leșim cu muzici pe străzi și să ne închinăm în fața soldatului Român, care în aceste momente grele a fost atât de mare, bun și viteaz...”
„Patria” are dreptate. Să suprîmăm orice izbucnire de josiție patimă, de invidie și de ură.”
Să se scoale însă cu toții, cei buni, ceice au luptat și jertfit și ceice cu adevărat muncesc pentru binele obșteșc, în contra aceluia cari speculează însuflețirea și bucuria noastră nemărginită pentru îfudustuirea intereselor lor mici în ciuda intereselor națiunei.

Am fi bucuoși și mulțumitori chiar, dacă „Patria”, care stă oricum în legătură mai apropiată cu Consiliul dirigent nu ar privi unele des-tăinuiri ale noastre, pe cari le adunăm cu mari jertie, drept atacuri pălmașe împotriva conducătorilor, ci convingându-se de adevărată stare a lucrurilor să ne dea și ea mână de ajutor pentru urmărirea celor vinovați.

Pentru că togmăi la sârbători se ivesc „pungași de buzunar”, pe care trebuie să-i luăm de gât.

Funcionarii maghiari

Tot „Patria” atinge chestia foarte gingașă a funcționarilor maghiari fiind de părere ca nu numai să nu primim pe nici un funcționar maghiar, care nu a depus jurământul, dar chiar și pe cei de acum să-i supunem unei selecționări generale.

Trebuie să-i selecționăm, negreșit. Dar precum îi vom selecționa pe cei ce au depus jurământul (și ales pe aceștia), așa va trebui să alegem pe cei buni și dintre aceia, cari nu au depus încă jurământul.

Singura măsură, care se impune aici va fi cinstea, sârguința, punctualitatea și simțul umanitar al fiecăruia.

Că funcționarul, — bietul proletar a slujbei, pus până acum în serviciul politice, „naștinci unitare maghiare”, crescut de mic în spiritul sovietist nu a avut încredere în existența „României Mari” nu este de mirat. Răstul care a înșelat atâtea speranțe deșerte a fost foarte variat ce privește echilibrul puterilor.

Că ungurii au mai avut speranță — nu încape îndoială și pentru aceasta nu îi putem pedepsi. Acum în sfârșit s'au putut convinge, că pentru Ungaria unitară numai este înviere... Cei cari și în trecut au dat dovadă de sentimente umanitare față de popor, chiar fiind apostoli ai naționalismului maghiar, dacă azi ne întind mâna cu convingere curată, trebuie să îi primim...

Pentru că oamenii cu convingeri vor fi întotdeauna mai puțin decît slugle fără suflet al oricărui stăpân...

Iată de ce, poate, ar trebuie să judecăm chestia funcționarilor maghiari dintr'un punct de vedere mai înalt.

Un nou batalion de voluntari ardeleni sosiți din Italia

— Primirea în Făgăraș —

Astăzi a sosit un batalion de voluntari din Italia, la Făgăraș. Pentru împlinirea lor a plecat la Făgăraș, dl Victor Bontescu, dl general Stăvil Herbay, ca reprezentanți Consiliului dirigent și a comandamentului teritorial ardelen.

Di Victor Bontescu și dl general Herbay s'au întors încă azi la Sibiu.

„Piața Mihaiu-Viteazul”

(Serisoare întârziată).

Turda, Aprilie 1919.

Da, avem și această numire în Ardeal. Placatele împărțite cu litere mari vesteșc, că piața din Turda, cea din apropierea mormântului marelui Erou, nu se mai numește nici „föier”, nici „valls szabadságtér”, ci „Piața Mihaiu Viteazul”.

Iată împrejurările în cari s'a făcut acest botez:

Un regiment de infanterie, în trecerea sa către linia demarcațională, a poposit câteva zile la Turda. După un scurt serviciu divin, regimentul a depus aici jurământul de credință către regele Ferdinand I. al tuturor românilor în fața preotului militar Ioan Dăncilă. După o vorbire însuflețită a părintelui Dăncilă, părintele protoșop Mureșan vestește lumii, că pentru aducerea aminte despre jurământul depus, „föier”-ul din Turda începând de azi, poartă numele de: „Piața Mihaiu Viteazul”.

Un moment înălțător a urmat după aceasta, când simpaticul și de toți iubitul colonel Gheorghie Radeș, în calitate de comandant al regimentului, cu un avânt tineresc, explicând însămnătatea zilei și în special a jurământului depus, s'a adresat soldaților săi mînduindu-i: „Copiii mei!” Entuziasmul era de nedescris. De chitotele soldaților s'a speriat cheia Turzii, s'au cutremurat temelile orașului și a tresărit, de sigur, în mormântul lui și Mihaiu eroul.

„La banchetul, care a urmat după aceasta și la care a participat începând dela prefect și protoșop, tot ce are Turda și împrejurimile ei mai de frunte dl colonel Radeș a ridicat paharul în sănătatea M. S. Regelui Ferdinand și a Casei domnițoare iar dl protoșop Rațiu a vorbit câteva cuvinte în onoarea și sănătatea dlui Colonel Radeș și a armatei.

Mare a fost însuflețirea când stegarul Isidor Dopp a început să cânte doinele noastre românești. În special o baladă populară din jurul Sibiului, scrisă cu prilejul plecării regimentului a produs un entuziasm.

Iată o parte din această baladă:

„Colonel Radeșule
Radeșe viteazule,
Unde duci armatele?
— La Ardeal frate române
Să-l scăpăm de munci păgâne
Să-l păzim popoarele
Să-i lărgim hotarele
Și să facem horă mare
Ș'o întindem peste hotare
Să se mire lumea toată
De mândra noastră armată.”

Informațiuni

— În pînă chestiunii Banatului, lucrurile tot n'au fost încă lămurite. După știrea care vorbește de recunoașterea unor drepturi ale Sârbilor asupra Torontalului, urmează acum o nouă versiune, după care se va admite un plebscit pentru întreg Banatul.

E lesne de înțeles că această din urmă soluție ar ține seamă de lesa delegaților României de a nu se admite votul pe districte, într'un cît Banatul e un ținut întreg, indivizibil.

Oricum, s'ilele acestea se așteaptă un comunicat precis din partea delegaților noștri la Paris.

— A fost semnat acordul pe care guvernul l-a încheiat cu Banca Națională pentru marile împrumut. Banca va acorda statului — sub forma unei emisiuni — un miliard și jumătate, cu obligația pentru stat de a retrage din circulațiune biletele Băncii Generale.

— M. S. Regina Maria a sosit în București, venind direct dela Paris, cu un tren special a doua zi de Paști.

Publicul a făcut Soveranet noastre iubite, o primire triumfală.

— Cart'etul general grecesc comunică cumcă trupele grecești și aliate dețin și ele linia Nistrului.

— Di Al. Constantinescu, ministru al Industriei și al comerțului, însoțit de dl Petro Gârbovicianu, sub-director al aprovizionării se află în Transilvania spre a-și da seamă de modul în care se efectuează aprovizionarea frontului.

— Dăruia Transilvaniei” aduce o acțiune gravă, că locotenentul Precup, care a purtat la Iași, cu aeroplanul, moțunea dela Alba-Iulia, a fost în lagărul dela Omse, denunțatorul colegilor săi români, ca agent unguresc.

Di Precup are datoria de a se explica imediat.

Di V. Goldiș a sosit ieri noapte la Sibiu însoțit fiind de deputatul francez dl Meunier. După cum aflăm dl Meunier va pleca încă azi la Timișoara.

— Ziarele din București anunță că Marele Stat Național al Transilvaniei, Banatului și ținuturile ungurene, va fi convocat imediat după sârbătorile Paștilor.

De unde vor fi primind informațiile ziarelor bucuștene?

— Numărul de Paști al „Unirii” din Blaj a apărut cu un material bogat. Articolul de fond al P. S. Episcop Demetriu Radu e înălțător iar cele două Pastorale ale P. S. Episcop Ințiu al Gherlei și P. S. dr. Suciu, vicar dau învățăminte foarte potrivite spiritului timpului de azi.

— „Renașterea Română” încassează pentru „Fondul orfanilor” la abonamentele pe un an 2 coroane, pe ½ an 1 cor. și pe 3 luni 50 fileri.

Administrația ziarului roagă pe toți abonații, să plătescă și această mică contribuțiune.

— În Consiliul dirigent s'au deșbatut în ultimile ședințe de dinaintea Paștilor, proiectele de reformă agrară și electorală, ajungându-se la forma definitivă sub care cele două proiecte vor fi aduse în deșbateră Marelui Stat Național.

Cu privire la reforma electorală există însă un puternic curent printre fruntașii ardeleni, — mai ales printre cei cari reprezintă afacerile Transilvaniei pe lângă guvernul din București, — ca această reformă să fie discutată de a dreptul în Constituanta care se va întruni la toamnă, pentru ca să nu ni se rezerve surpriza ciudată de a avea o lege electorală în vechiul Regat, și alta dincoace de Carpați.

Cât privește reforma agrară, aceasta se poate rezolva diferit, înțrucât principiul largi expropriieri va fi aplicat pretutindeni.

— „Renașterea Română” caută corespondenți, (informatori) destoinici și cinștiți în toate Centrele românești, în schimbul unor bune recompense lunare. Doritorii se vor adresa redacției, Str. Orezului Nr. 10.

— Revista „Palatul de Justiție” din București are laudabila idee de a se ocupa în ultimul său număr cu unele probleme cari privesc justiția românească din Ardeal. Face însă o neînșmnată confuzie atribuind Patriei un articol apărut în „Renașterea Română”, și datorit dlui dr. N. Solomon.

Noi nu ne supărăm, — despre Patria credem la fel, — dar pentru ce atâta indiferență pentru titlurile ziarelor din Ardeal?

— A apărut Nr. 10 al revistei săptămânale „Inșemnări Literare”: „Noapte din April” de Mihail Sadoveanu, „De Paști” de Demostone Botez, „Lagăr de prizonieri” de Pompiliu Parvescu, „În prour de primăvară” de V. Voiculescu, „Pe văful Piriului” de G. Topăreanu, „Așteptare” de Otília Cazimir și diferite recenzii și dări de samă judicioase. De vânzare pretutindeni. Preț 1 leu.

O afacere turbure la Dicio-Sân-Mărtin

Speculă cu alimentele destinate populației

Ziarul „Székely Napló” din Târgul-Murășului face unele grave deștănuiri într'un articol cu titlul alarmant de:

„Secuție enervată pentru 80 măzi (8000 kilograme) de zahăr. Zahărul autorităților din D.-St.-Mărtin înaintea poliției din Târgul-Murășului.”

Astfel, încă din Februarie s'a denunțat la poliția din Târgul-Murășului, că o societate de cinci indivizi a scos la vânzare o cantitate mare de zahăr.

Agenții secreți a poliției s'au oferit ca cumpărători, iar vânzătorii cu numele: Hermann Apfelbaum, Kohn Odön, Carol Perlmutter, Andrei Kozma și Edmund Schon au și primit un avans de 50.000 coroane pentru 80 măzi metrice de zahăr.

Speculanții au fost arestați și au recunoscut că zahărul vândut a fost înțrucât de cinci indivizi care au înțrucât de cinci indivizi de către Ioan Baja și Domăncuș Boia — comercianți din D.-St.-Mărtin. Baja a și luat un avans de 180.000 coroane pentru zahăr pe cari l-a depus la banca „Vulturul” de-acolo.

După mărturia ovrelor, comerciantul român Boia, care a oferit 8000 chgr., zahăr la 16 coroane chilogramul, intenționase să ia din alimentația locuitorilor din Târnava mică toată cantitatea de sus.

Ziarul maghiar nu spune mai mult.

Iar noi am dori lămuriri în privința aceasta, cu atât mai vărtos, cu cât, în astfel de cazuri, când un Român ar fi amestecat în asemenea abuzuri împreună cu Evreii, ar trebui dat un exemplu cât de sever pentru — alții.

Ungurii sunt în „încercătură”

Viena, 22. — Comisarul popular pentru afaceri interne Bokányi Dező a ținut în întrunirea din vechiul parlament o cuvântare declarând, că a sosit timpul în care toate partidele politice trebuie să se contopească într'un singur partid pentru a elibera astfel Ungaria din greaua sa încercătură și pentru a salva astfel ce se mai poate salva. Guvernul sovietelor va trata de azi înainte toate problemele politice cu conducătorii partidelor politice și cu politicianii de până acum și va lucra dimpreună cu ei în ceea ce privește rezolvirea grelelor probleme politice.

Potoferiocupație
pentru mulți ani la 2 invalizi cari pricep și pot lucra în grădinarie, oferindu-le condițiuni avantajoase. Invalizii pot fi și căsătoriji. — A se adresa la
DIMITRIE DIMA
inginer
PITEȘTI. 122 8-8

Traduceri
din limbe germană, maghiară, franceză și italiană în românește, literar și corect, ca și din românește în acele limbi se fac repede cu prețuri convenabile.
A se adresa la
„Renașterea Română”
Sibiu, Strada Orezului 10.

Redacția strada Orezului Nr. 10 — Telefon Nr. 174. — Administrația strada Popliței (Querzgasse) 11.

A apărut:
Castelul din Buia Ardeal
Mihaiu Viteazul
de Sofronie Roșca
cu ilustrațiuni. — Preț 4 coroane.
Editura „Renașterea Română”.
De vânzare la toate librăriile.

RACHIU și ŢUICĂ
de cea mai bună calitate, vinde societatea anonimă
„PRUNA” în ILIA
Pivniță cu vinuri.
Fabrică de liqueruri, rum și spirt galic.

Prima societate română de **IMPORT și EXPORT**
S. Ittu & Comp.
Sibiu.
Se ocupă exclusiv cu importul și exportul a orice fel de produse comerciale, brute, semi-fabricate și fabricale.
Correspondență în limbele română, franceză, italiană, germană, ungară.
Adresa telegrafică: ITTU și COMP., SIBIU.

O casă cu etaj
să află de vânzare din mână liberă în strada Lămpășului Nr. 8
(Laterngasse)
Doritorii pot afla condițiile la proprietarul casei.
Brânză de oaie de desert
(Brânză săcușcă)
precum și brânză de unt în calitate excelentă din timp de pace atât în detal cât și în cantități mai mari se află în deposit la
Fabrica de brânzeturi de cale
Carol Ribredy, Sibiu, str. Burger 13-15.

Comptabil
apt pentru compunerea bilanțului, te corespondent și stenograf, care să vă scrie românește, ungaruște și fără greșală se caută pentru o întreprinșă din Sibiu. Se acceptă imediat.
Oferte cu indicarea referințelor prtențiilor sunt a se adresa sub de încredere” la administrația acestă.

A sosit din București interesanta
„Pericolul Secret”
Sifilis nervos-Genera
foarte folositoare, de Eminentul Pitulescu din București, special în boli nervoase și sifilitice.
De vânzare la Librăriile: W. M. „Foaia Poporului” și Arhiepiscopul, Sibiu.

Tiparul tipografiei W.